

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української фольклористики імені акад. Філарета Колесси

Затверджено
на засіданні катедри
української фольклористики
імені акад. Філарета Колесси
філологічного факультету
ЛНУ імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач катедри

Івашків В. М.

Силабус з навчальної дисципліни

«Фольклор народів світу»,
яку викладають в межах ОПП «Фольклористика» четвертого курсу
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.09 фольклористика

Назва курсу	Фольклор народів світу
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.09 фольклористика
Викладачі курсу	проф.Івашків В. М.
Контактна інформація викладачів	vasyl_ivashkiv@ukr.net
Консультації по курсу відбуваються	середа (13.15)
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/folklor-narodiv-svitu
Інформація про курс	<p>Курс «Фольклор народів світу (Азія та Африка)» необхідний для філологів-україністів та філологів-фольклористів, адже історія світової літератури, яку вони слухають на бакалавраті, передбачає лише стислий, принагідний виклад міфології й фольклору античності, а також окремих тем фольклору народів північної Європи. Тим часом набагато давніша за часом та подекуди глибинніша своїм художнім змістом народна словесність цілої низки народів Азії й Африки залишається поза увагою. Відтак, без курсу «Фольклор народів світу» знання студентів-філологів про словесність народів світу будуть явно неповними.</p> <p>Курс «Фольклор народів світу (Азія й Африка)» спрямований на вивчення найбільш значущих творів народів Азії та Африки, зокрема тих, які мали вплив на розвиток української літератури, викликали зацікавлення в українських поціновувачів словесності, врешті з'явилися в українських перекладах та переспівах. Курс забезпечує всебічне розуміння явищ світового літературного процесу, сприяє більш фаховому та поглибленому викладанню національної словесності, врешті готує студента-філолога до більш повного засвоєння курсів «Український фольклор», «Історія української фольклористики», «Історія української літератури» та «Історія світової літератури».</p> <p>Назва дисципліни – «Фольклор народів світу (Азія й Африка)» – певною мірою умовна, оскільки курс містить характеристику загальних особливостей розвитку міфопоетичної системи багатьох народів Азії (давніх Шумеру й Вавилону, Індії, Ірану, семітських та арабських) та Африки (Єгипет), розгляд пантеону божеств цих та інших народів у зіставленні з українським, а також аналіз найбільш відомих і популярних міфологічних сюжетів і мотивів, зокрема про Інанну та Думузі, Вішну, Шіву та Кришну, Ахура Мазду (Ормазда), Ашу (Ашу Вахішту), Мітру, Агримана (Ангро Майнью), Айшму (він нагадував Асмодея), Осіріса та інші божества.</p>
Коротка анотація курсу	Курс фольклору народів світу (Азія й Африка) призначений для студентів-україністів четвертого року навчання. Як складова вибіркової програми цей курс дає студентам знання з історії

	<p>розвитку словесності (усної й писемної) тих народів, творча спадщина яких не є предметом традиційного курсу історії світової літератури, що суттєво розширює й поглиблює їхнє розуміння закономірностей розвитку літературних традицій.</p> <p>Завдання курсу «Фольклор народів світу (Азія й Африка)» – показати процес виникнення та розвиток словесної творчості багатьох азіатських (давніх Шумеру й Вавилону, Індії, Ірану, семітських та арабських) та африканських (Єгипет) народів, схарактеризувати пантеон божеств цих та інших народів у зіставленні з українським, а також проаналізувати найбільш відомі і популярні міфологічні сюжетні мотиви, зокрема в концепціях порівняльної фольклористики.</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Мета курсу – комплексний розгляд міфологічної та фольклорної спадщини багатьох народів Азії та Африки у контексті головних тенденцій розвитку фольклорних традицій. Постійно наголошувати на органічності зв'язку української міфології та народнопоетичної творчості з аналогічними явищами інших народів, зокрема й Азії та Африки.</p> <p>Курс «Фольклор народів світу (Азія й Африка)» має загальнотеоретичні і практичні цілі.</p> <p>Загальнотеоретичні цілі курсу полягають в тому, щоб:</p> <ul style="list-style-type: none"> – зрозуміти процеси виникнення, формування і розвитку словесності ряду народів Азії та Африки; – глибоко осмислити тенденції світового історико-літературного процесу у найдавніші періоди; – проаналізувати найбільш відомі і популярні міфологічні сюжети й мотиви фольклорної творчості зазначених народів крізь призму архетипів (концепції К.-Г. Юнга); – усвідомити зв'язок між окремими фольклорно-літературними явищами; – осмислити художній зміст найбільш знакових художніх явищ народної творчості зазначених народів у контексті їхнього суспільного розвитку. <p>Практичні цілі курсу фольклору народів світу (Азія й Африка) вбачаємо в тому, що він допоможе:</p> <ul style="list-style-type: none"> – побачити витоки основних сюжетів і мотивів українського фольклору, зокрема обрядової поезії, народних дум, казок і легенд; – глибше засвоїти курси «Український фольклор», «Історія української фольклористики», «Історія української літератури» та «Історія світової літератури»; – проаналізувати фольклорні сюжети й мотиви священних книг народів Азії й Африки; – фахово розглянути особливості календарно-обрядового фольклору названих народів, його міфологічну основу, простежити зв'язок з аналогічними творами українського фольклору; – суттєво поглибити свої знання теми «Міфологія й фольклор народів Азії й Африки в перекладах та дослідженнях українських учених».
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p><i>Основна</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На ріках вавілонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. – К. : Дніпро, 1991. 2. Дьяконов І. Найдавніша література Близького Сходу // На ріках

- вавілонських. 3 найдавнішої літератури Шумеру, Вавілону, Палестини. – К. : Дніпро, 1991. – С. 5–42.
3. Эпос о Гильгамеше («О всё издавшем...»). – М. – Л. : Наука, 1961.
  4. *Редер Д. Г.* Мифы и легенды древнего Двуречья. – М. : Наука, 1965. – 120 с.
  5. *Краммер С.* Мифология Шумера и Аккада // Мифологии древнего мира. – М. : Наука, 1977. – С. 122–160.
  6. *Афанасьева В. К.* Гильгамеш и Энкиду: Эпические образы в искусстве. – М., 1979.
  7. *Афанасьева В. К.* Литература древнего Двуречья // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. I. – С. 82–117.
  8. *Дьяконов И. М.* Архаические мифы Востока и Запада. – М., 1990. – 246 с.
  9. *Амусин И. Д.* Рукописи Мертвого моря. – М. : Академия наук СССР, 1960. – 271 с.
  10. *Бейлин С. Х.* Странствующие, или Всемирные повести и сказания в древнеравинской письменности. – Иркутск, 1907. – VI, 351 с.
  11. *Фрэзер Дж.* Фольклор в Ветхом Завете. – М., 2003. – 650 с.
  12. *Сулима В.* Біблія і українська література. – К. : Освіта, 1999. – 399 с.
  13. Єгипетські казки і казка про двох братів / Пер. І. Франка // *Франко І.* Додаткові томи до зібрання творів у 50 т. – К. : Наукова думка, 2008. – Т. 51. Прозові переклади. 1876–1912. – С. 5–31.
  14. *Коростовцев М. А.* Религия древнего Египта. – М., 1976.
  15. *Коростовцев М. А.* Литература древнего Египта // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. 1. – С. 54–82.
  16. *Кацнельсон И. С.* Сказки и повести древнего Египта. – М., 1956.
  17. *Матье М. Э.* Древнеегипетские мифы. – М., Л., 1956.
  18. Поэзия и проза Древнего Востока. – М., 1973.
  19. Голоси Стародавньої Індії /Антологія давньоіндійської літератури. Упорядкування, переклад із санскриту і примітки Павла Ріттера. – К.: Дніпро, 1982. – 351 с.
  20. *Білецький О.* Давня Індія та її література // Голоси Стародавньої Індії. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–87.
  21. Панчатантра (П'ять кошиків житейської мудрості). Шукрапаті (Сімдесят оповідок папути). – К. : Дніпро, 1988. – 383 с.
  22. *Гринцер П. А.* «Махабхарата» и «Рамаьяна». – М., 1970.
  23. Мифы Древней Индии. – М., 1975.
  24. *Елизаренкова Т. Я.* Об Атхарваведе // Атхарваведа: Избранное. – М., 1976. – С. 3–56.
  25. *Елизаренкова Т. Я.* Древний памятник индийской литературы // Ригведа: Избранные гимны. – М., 1972. – С. 3–89.
  26. *Невелова С. С.* Вопросы поэтики древнеиндийского эпоса: Эпитет и сравнение. – М., 1979.
  27. *Маковельский О. А.* Авеста. – Баку, 1960.
  28. *Фрай Р.* Наследие Ирана. – М., 1972.
  29. *Дрезден М.* Мифология древнего Ирана // Мифологии древнего мира. – М., 1977. – С.337–366.
  30. *Бартольд В. В.* Историко-географический обзор Ирана. – СПб., 1903.
  31. *Бертельс Е. Э.* Отрывки из Авесты // Восток, 1924. – № 4.–С. 3–11.

32. *Клима О.* История авестийской, древнеперсидской и среднеперсидской литературы // Рипка Ян. История персидской и таджикской литературы. – М., 1970. – С. 15–28.
33. Геродота туруйця з Галікарнасса «Історій» книг дев'ять, що їх називають музами // Книга IV. Мельпомена. – Харків: Фоліо, 2006. – С. 232–294.
34. *Брагинский И. Д.* Древнеиранская литература // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. 1. – С. 252–271.
35. *Крымский А.* Тысяча и одна ночь. Общий историко-литературный очерк. – М., 1904.
36. *Герхардт М.* Искусство повествования. Литературное исследование «1001 ночи». – М., 1984.
37. *Фильштинский И. М.* Арабская литература. 2. Проза. «Тысяча и одна ночь» // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1985. – Т. 3. – С. 556–561.
38. *Фильштинский И. М.* Арабская классическая литература. – М., 1965.
39. *Эструп И.* Исследования о «1001 ночи», ее составе, возникновении и развитии. – М., 1904.
40. Халиф на час. Избранные сказки, рассказы и повести из «Тысячи и одной ночи» /Перевод с арабского М. А. Салье /Сост., вступ. ст. и прим. И. М. Фильштинского. – М. : Правда, 1986. – 608 с.
41. Синдбад-мореход. Избранные сказки, рассказы и повести из «Тысячи и одной ночи» /Перевод с арабского М. А. Салье /Сост., вступ. ст. и прим. И. М. Фильштинского. – М. : Правда, 1986. – 608 с.
42. Царевич Камар аз-Заман и царевна Будур. Избранные сказки, рассказы и повести из «Тысячи и одной ночи» /Перевод с арабского М. А. Салье /Сост., вступ. ст. и прим. И. М. Фильштинского. – М. : Правда, 1986. – 640 с.
43. Маруф-башмачник. Избранные сказки, рассказы и повести из «Тысячи и одной ночи» /Перевод с арабского М. А. Салье /Сост., вступ. ст. и прим. И. М. Фильштинского. – М. : Правда, 1986. – 640 с.
2. *Додаткова*
1. *Дьяконов И. М.* Общественные отношения в шумерском и вавилонском фольклоре // Вестник древней истории. – 1966. – № 1. – С. 9–27.
2. *Канева И. Т.* Шумерский героический эпос // Вестник древней истории. – 1964. – № 3. – С. 243–267; № 4. – С. 189–225.
3. *Афанасьева В. К.* Шумерская эпическая песнь «Гильгамеш и гора Бессмертного» // Вестник древней истории. – 1964. – № 1. – С. 84–92.
4. *Белявский В. А.* Вавилон легендарный и Вавилон исторический. – М., 1971.
5. *Емельянов В. В.* Древний Шумер. – СПб. :Петербургское востоковедение, 2001. – 368 с.
6. *Фингарет С.* Мифы и легенды Древнего Востока. – М. :Норинт, 2002.
7. *Дьяконов И. М.* Книга воспоминаний. – СПб. : Европейский дом, 1995. – 766 с.
8. *Фрай Н.* Великий код: Біблія і література. – Львів : Літопис, 2010.

	<p>– 360 с.</p> <p>9. <i>Бетко І. П.</i> Біблійні сюжети і мотиви в українській поезії ХІХ – початку ХХ століття. – Зелена Гура–Київ, 1999.</p> <p>10. <i>Sacrum і Біблія в українській літературі / За редакцією Ігоря Набитовича.</i> – Lublin: Ingvarg, 2008. – 812 с.</p> <p>11. <i>Няму А.</i> Новый Завет и мировая литература. – Черновцы : Изд-во ЧГУ, 1993. – 243 с.</p> <p>12. <i>Няму А., Антофійчук В.</i> Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі. – Чернівці : Рута, 1997. – 208 с.</p> <p>13. <i>Египетские сказки.</i> – М., 1917.</p> <p>14. <i>Тураев Б. А.</i> Египетская литература. – М., 1920. – Т. 1. Исторический очерк древнеегипетской литературы.</p> <p>15. <i>Ригведа. Мандалы I–IV / Издание подготовила Т. Я. Елизаренкова.</i> – М. : Наука, 1989. – 768 с.</p> <p>16. <i>Гринцер П. А.</i> Древнеиндийский эпос: Генезис и типология. – М., 1974.</p> <p>17. <i>Бонгард-Левин Г. М.</i> Древнеиндийская цивилизация: Философия, наука, религия. – М., 1980.</p> <p>18. <i>Индия в древности. Сборник статей.</i> – М., 1964.</p> <p>19. <i>Невелова С. Л.</i> Мифология древнеиндийского эпоса. – М., 1975.</p> <p>20. <i>Сомадева.</i> Незвичайні пригоди царевича Нараваханадатти. – К. : Дніпро, 1984. – 606 с.</p> <p>21. <i>Абаев В. И.</i> Скифский быт и реформы Зороастра // <i>ArchivOrientalni.</i> – 1956. – Вып. 24. – С. 25–36.</p> <p>22. <i>Струве В. В.</i> Родина зороастризма // <i>Советское востоковедение.</i> – 1948. – Т. 5. – С. 5–34.</p> <p>23. <i>Фильштинский И. М., Шидфар Б. Я.</i> Очерк арабомусульманской культуры. – М., 1971.</p> <p>24. <i>Мелетинский Е. М.</i> Эпосы Средней Азии и Кавказа // <i>История всемирной литературы: В 9 т.</i> – М. : Наука, 1985. – Т. 3. – С. 583–592.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (8)
Обсяг курсу	<p>Фольклор народів світу (Азія й Африка), зокрема давніх Шумеру й Вавилону, Індії, Ірану, семітських та арабських народів, а також Єгипту.</p> <p>Загальний обсяг 135 годин, у т. ч. 28 годин лекційних і 42 годин практичних 65 годин самостійної роботи. 4,5 кредити ЄКТС.2 модулі.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – основні наукові дослідження особливостей міфології й фольклору низки народів Азії (давніх Шумеру й Вавилону, Індії, Ірану, арабських країн) та Африки (Єгипет), у тому числі й українського (праці І. Франка, О Білецького, П. Ріттера, В. Сулими та інших учених), а також праці з відповідної тематики зарубіжних науковців; – основні етапи розвитку шумерської та аккадської (вавилонської) цивілізації та культури, особливості її зв'язку зі семітською культурною традицією пізніших часів; – найбільш характеристичні сюжети шумеро-аккадської міфології, зокрема пов'язані з Аном, Енлілем, Енкі, Нанною, Нінгірсу, Уту та іншими божествами. – особливості зв'язку цих богів з їхніми відповідниками в античній міфології, а також культу, пов'язані з Інанною (Іштар), специфіку

давньошумерських уявлень про потойбічний світ;

- особливості оцінки у світовій науковій думці епосу про Гільгамеша, його міфологічно-історична основа, головні сюжетні лінії поеми;
- українські переклади та інтерпретації епопеї, її роль і значення в контексті фольклорно-літературного розвитку людства;
- специфіку постановки теми «Біблія і фольклор», основні сюжети Старого Заповіту, в яких використано фольклорно-міфологічні елементи, зокрема, мотив гріхопадіння, Каїнової печаті, Великого чи Всесвітнього потопу і його контекст, мотив Вавилонської башти, розсіювання народів та змішання мов, а також мотиви та сюжети, пов'язані з Яковом та його синами тощо;
- біблійні образи й сюжети у їх трансформації в українському фольклорі та літературі, особливості праці Тараса Шевченка та Пантелеймона Куліша над біблійними образами та окремими книгами, їхні твори на ці теми;
- особливості датування та розвитку етапів розвитку єгипетської цивілізації та культури, зокрема збереженості такої інформації на внутрішніх стінах пірамід;
- основний зміст окремих священних єгипетських книг («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», «Книга мертвих»);
- зміст досліджень єгипетської міфології (праці Д. Мережковського, М. Еліаде та інших), а також сюжетів, пов'язаних з єгипетськими божествами Ра (Ре), Нут, Атум, Шу, Тефнут, Геб, Осіріс та інші;
- специфіку уявлень давніх єгиптян про світобудову, зокрема змістову наповненість зображення небесної корови, погляди єгиптян на підземний (потойбічний) світ;
- працю І. Франко як перекладача окремих єгипетських фольклорних текстів, зокрема «Казки про двох братів»;
- індійську міфологію і фольклор у їхніх основних сюжетах, мотивах, жанрах та образах;
- зміст та образи ранніх пам'яток давньоіндійського епосу: «Рігведа», «Самаведа», «Яджурведа», «Атхарваведа», Упанішади;
- пантеон божеств давньоіндійської міфології, основні функції давньоіндійських богів;
- зміст давньоіндійських епопей «Махабхарата» («Велике Бхарате») та «Рамаяна», їхню структуру, міфологічну основу, сюжетні лінії, образи, особливості поетики;
- особливості тем: «Рецепція індійської міфопоетичної традиції та українська словесність», а також «Індійська міфологія та фольклор у перекладах українською мовою та дослідженнях українських учених»;
- основний зміст давньоіранського фольклору та міфології;
- зміст «Авести» як найдавнішої священної книги давніх іранців, зокрема її складових, тобто «Гат» або «Піснеспівів», «Ясни», «Вісперед», «Відеват» («Вендідат»), а також «Малої Авести»;
- божества давньоіранської міфології, зокрема Ахура Мазду (Ормазд), Ашу (Ашу Вахішту), Сраоші, Мітру, Друджа, Агрімана (Ангро Майнью), Айшму тощо;
- специфіку фольклорної панорами арабського світу;
- історію виникнення збірника «1001 ніч», його публікації та дослідження, зокрема концепція М. Герхардт, яка обґрунтувала думку про «1001 ніч» як величезну обрамлену повість;

	<p>– основні казкові сюжети книги, зокрема цикли про царя Шахріяра та Шахразад, рибалку і джина, царевича та 7 візирів, Ардашира і Хаят-ан-Нуфус, Бадр Басіму й Джаухару, Гарун аль Рашида, Синдбада та його 7 подорожей, Алладіна та його чарівну лампу, Алібабу та 40 розбійників та інші;</p> <p>– особливості поетики й композиції «1001 ночі», характеристику основних жанрів, які складають основу книги.</p> <p>уміти:</p> <p>– виявляти типологічні й специфічні риси у фольклорних творах того чи іншого народу у зіставленні з тематикою та естетичною системою інших культур;</p> <p>– застосовувати основні концепції історико-фольклористичних, теоретико-фольклористичних, літературозначих та культурологічних досліджень особливостей розвитку міфопоетичної системи народів Азії й Африки при аналізі явищ українського фольклору й літератури;</p> <p>– аналізувати конкретні фольклорні явища у контексті загальних тенденцій розвитку народної словесності;</p> <p>– характеризувати зміст та особливості художньої та образної системи визначних явищ світового фольклору, виявляти особливості їхньої поетики, мистецької спрямованості;</p> <p>– аналізувати особливості поетики фольклорних явищ народів Азії й Африки у зіставленні з поетикою українського фольклору.</p>
Ключові слова	Міфологія, міф, фольклор, архетип, міфопоетична традиція, Шумер, Вавилон, давня Індія, давній Іран, скіфи, араби, давній Єгипет, Гільгамеш, міфологічні божества, пантеон божеств, священні книги, епос, обрамлена повість.
Формат курсу	Очний, заочний
Теми	*СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Курси «Український фольклор», «Історія української фольклористики», «Українська міфологія та демонологія», «Історія української літератури», «Історія світової літератури» та «Поетика фольклору».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<p>Курс «Фольклор народів світу (Азія й Африка)» передбачає застосування порівняльно-історичного методу, що виявляється у таких прийомах:</p> <p>– визначається відносна хронологія появи найбільш значущих фольклорних явищ духовної культури народів Азії й Африки;</p> <p>– розгляд пантеону божеств народів Азії й Африки у зіставленні з українським;</p> <p>– аналіз особливостей календарно-обрядового фольклору названих народів, його міфологічна основа, зв'язок із аналогічними творами українського фольклору тощо;</p> <p>естетичного методу, що виявляється у таких прийомах:</p> <p>– всебічний аналіз найвизначніших фольклорних явищ духовної культури названих народів Азії й Африки, зокрема «Епосу про Гільгамеша», «Махабхарати», «Рамаяни», «1001 ночі» у контексті їхнього художнього змісту, основних сюжетних ліній, особливостей жанру й поетикитощо;</p> <p>– аналіз найбільш відомих і популярних міфологічних та казкових сюжетів і мотивів;</p>

	<p>– висвітлення теми «Священні книги народів Азії й Африки та фольклор», зокрема «Біблія і фольклор», священні єгипетські книги (наприклад, «Книга пірамід», «Книга мертвих») і фольклор, «Веди і фольклор», «Авеста» і фольклор» тощо;</p> <p>– характеристика явищ фольклорної прози, зокрема «Панчатантри», «Шукасапті», «1001 ніч» тощо.</p>
Необхідне обладнання	Проектор, комп'ютер
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так:</p> <ul style="list-style-type: none"> • модулі: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; • залік: 70% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів 70. <p>Підсумкова максимальна кількість балів 100.</p>
Питання до заліку	<p>Головніші божества шумерської міфології. Загальна характеристика пантеону шумеро-аккадської міфології. Міфологічні сюжети, пов'язані з Аном, Енлілем, Енкі, Нанною, Нінгірсу, Уту, Мардуком та іншими божествами. До питання про зв'язок богів шумеро-аккадської міфології з їхніми відповідниками в античній міфології. Аналіз культів, пов'язаних з Інанною (у вавилонській традиції – Іштар, в античній – Венери та Аврори). Особливості давньошумерських уявлень про потойбічний світ. Образ богині Ерешкігаль. Аккадські (вавилонські) божества та їхня своєрідність. Характеристика особливостей оцінки у світовій науковій думці епосу про Гільгамеша. Міфологічно-історична основа епосу. Головні сюжетні лінії епопеї про Гільгамеша. Сюжет про Гільгамешай Агу. Сюжет про Гільгамешата гору безсмертних. Гільгамеш і Хувава. Сюжет про Гільгамеша, Енкіду і підземний світ. Гільгамеш у підземному світі, або Оповідь про смерть Гільгамеша. Українські переклади та інтерпретації епопеї про Гільгамеша. Її роль і значення в контексті фольклорно-літературного розвитку людства. Основні сюжети Старого Заповіту в акцентуванні на пошуку їхньої фольклорної складової. Мотив гріхопадіння як модифікація світового мотиву про неправдиву звістку. Мотиви Каїнової печаті, Великого чи Всесвітнього потопу і їхній контекст. Мотив Вавилонської башти, розсіювання народів та змішання мов. Мотиви та сюжети, пов'язані з Яковом та його синами. Біблійні образи й сюжети в українському фольклорі та літературі, зокрема «Казці про Івана Голика та його брата», думі «Буря на Чорному морі» та інших. Тарас Шевченко та його «Давидові псалми». Пантелеймон Куліш та його участь у справі перекладу Біблії українською мовою та художній інтерпретації біблійних тем (драматична поема «Співана хвала молоді перед весільними гостями» та її фольклорна основа). Датування та характеристика етапів розвитку єгипетської</p>

цивілізації та культури. Розгляд особливостей досліджень єгипетської міфології (праці Д. Мережковського, М. Еліаде та інших).

Характеристика священних єгипетських книг («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», «Книга мертвих»).

Загальна характеристика розвитку єгипетської міфології та сюжетів, пов'язаних з божествами Ра (Ре), Нут, Атум, Шу, Тефнут, Геб та інші.

Сюжети, пов'язані з культом Осіріса та його міфологізованою історією.

Специфіка уявлень давніх єгиптян про світобудову. Характеристика зображення небесної корови.

Міфологічні погляди єгиптян на особливості побудови підземного (потойбічного) світу.

Єгипетські міфи – основа сюжетів багатьох народних казок та легенд. Єгипетський фольклор і його українські паралелі. І. Франко як перекладач окремих єгипетських фольклорних текстів, зокрема «Казки про двох братів».

Питання впливу єгипетської міфології на античну міфологію та міфологічні й фольклорні системи інших європейських народів.

Проблеми датування та поширення індійської міфології.

Ранні пам'ятки давньоіндійського епосу: «Рігведа», «Самаведа», «Яджурведа», «Атхарваведа», їхні змістові характеристики. Упанішади.

Легенда про Пуруравасу та Урваші та її паралелі.

Пантеон божеств давньоіндійської міфології.

«Махабхарата» («Велике Бхарате»). Питання авторства. Головна сюжетна лінія та її відгалуження, зокрема історія Наля і Дамаянти, історія Савітрі та інші.

Особливості художнього змісту «Рамаяни», її структура, міфологічна основа. «Рамаяна» в контексті тенденцій розвитку героїчного епосу.

Особливості теми: «Рецепція індійської міфопоетичної традиції та українська словесність».

Індійська міфологія та фольклор у перекладах українською мовою та дослідженнях українських учених.

Складові давньоіранського фольклору та міфології.

Загальна характеристика відгалужень іранської міфології: *а) давньомідійська; б) давньоперська; в) скіфо-сарматська; г) сгодійська.*

Особливості скіфо-сарматської міфології (за Геродотом).

Фольклористичні концепції К. Сосенка стосовно генетичної пов'язаності українського та іранського фольклору.

«Авеста» як найдавніша священна книга давніх іранців.

Загальна характеристика складових «Авести»: «Гати» або «Піснеспіви», «Ясна», «Вісперед», «Відеват» («Вендіат»). «Мала Авеста».

Божества давньоіранської міфології: Ахура Мазда, Аша (Аша Вахшта), Сраоші, Мітра.

Злі божества: глава злих духів Друдж, Агріман (Ангро Майнью) і Айшма (його аналог Асмодей).

Тріада доброї думки, слова і діла та її негативні відповідники. Деви як помічники злих божеств.

Міфологічні сюжети «Авести».

	<p>Заратуштра (Зороастр) та його вчення. Ф. Ніцше і зороастризм. Історія виникнення збірника «1001 ніч», його публікації та дослідження.</p> <p>Концепція М. Герхардт і питання структури «1001 ночі».</p> <p>«1001 ніч» як величезна обрамлена повість. Складові частини цієї народної книги: індо-іранська, багдадська та єгипетська.</p> <p>Розгляд основних казкових сюжетів книги.</p> <p>Характеристика циклу про царя Шахріяра та Шахразаду.</p> <p>Характеристика циклів про рибалку і джина, царевича та 7 візирів.</p> <p>Образ халіфа Гаруна аль Рашида. Українська версія сюжету.</p> <p>Сюжети про Синдбада та його 7 подорожей, Алладіна та його чарівну лампу, Алібабу та 40 розбійників.</p> <p>Питання поетики й композиції «1001 ночі».</p> <p>Характеристика основних жанрів, які складають основу книги.</p> <p>Образи та сюжети «1001 ночі» та українська традиція.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
МОДУЛЬ І					
2 год.	<p>1. Вступ. До питання необхідності вивчення курсу «Фольклор народів світу» для філологів-фольклористів. Курс світової літератури передбачає лише стислий, принагідний виклад міфології й фольклору античності, а також окремих тем фольклору народів північної Європи. Тим часом набагато давніша за часом та подекуди глибінніша своїм художнім змістом народна словесність цілої низки народів Азії й Африки залишається поза увагою. Загальний огляд основних тем курсу.</p> <p>2. Шумеро-аккадська міфопоетична система. Датування та етапи розвитку шумерської та аккадської (вавилонської) цивілізації та культури. Окреслення їхньої території та особливостей зв'язку зі семітською культурною традицією пізніших часів.</p>	лекція	<p>1. На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. – К. : Дніпро, 1991.</p> <p>2. Дьяконов І. Найдавніша література Близького Сходу // На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини. – К. : Дніпро, 1991. – С. 5–42.</p> <p>3. Редер Д. Г. Мифы и легенды древнего Двуречья. – М. : Наука, 1965. – 120 с.</p> <p>4. Крамер С. Мифология Шумера и Аккада // Мифологии древнего мира. – М. : Наука, 1977. – С. 122–160.</p>	<p>1. Анотований огляд бібліографії з теми «Шумеро-аккадська міфо-фольклорна традиція в інтерпретації українських перекладачів і дослідників».</p> <p>Тексти творів шумеро-аккадської традиції. Збірник українських перекладів «На ріках вавилонських».</p> <p>10 год.</p>	
2 год.	<p>Шумеро-аккадська міфопоетична система</p> <p>Загальна характеристика пантеону шумеро-аккадської міфології. Розгляд міфологічних сюжетів, пов'язаних з Аном, Енлілем, Енкі, Нанною, Нінгірсу, Уту та іншими божествами. До питання про зв'язок цих богів з їхніми відповідниками в античній міфології. Аналіз культів, пов'язаних з Інанною (у вавилонській</p>	лекція	<p>1. На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. – К. : Дніпро, 1991.</p> <p>2. Редер Д. Г. Мифы и легенды древнего Двуречья. – М. : Наука, 1965. – 120 с.</p> <p>3. Крамер С. Мифология Шумера и Аккада // Мифологии древнего мира. – М. : Наука, 1977. – С. 122–160.</p>	<p>Тексти творів шумеро-аккадської традиції. Збірник українських перекладів «На ріках вавилонських».</p> <p>4 год.</p>	

	традиції – Іштар, в античній – Венери та Аврори). Особливості давньошумерських уявлень про потойбічний світ. Образ богині Ерешкігаль. Аккадські (вавилонські) божества та їхня своєрідність. Образ Мардука.		4. Афанасьєва В. К. ЛитературадревнегоДвуречья // Историявсемирнойлитературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. I. – С. 82–117. 5. Дьяконов И. М. Архаическиемифы Востока и Запада. – М., 1990. – 246 с.	
2 год.	Епос про Гільгамеша. Міфологічно-історична основа епосу. Головні сюжетні лінії поеми: а) Гільгамеш і Ага; б) Гільгамеш і гора безсмертних; в) Гільгамеш і небесний бик; г) Гільгамеш, Енкіду і підземний світ.	лекція	1. На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. – К. : Дніпро, 1991. 2. Эпос о Гильгамеше («О всевидавшем...»). – М. – Л. : Наука, 1961. 3. Афанасьєва В. К. Гильгамеш и Энкиду: Эпическиеобразы в искусстве. – М., 1979.	
2 год.	Епос про Гільгамеша. Сюжет про Гільгамеша у підземному світі, або Оповідь про смерть Гільгамеша. Українські переклади та інтерпретації епопеї. Її роль і значення в контексті фольклорно-літературного розвитку людства.	лекція	1. На ріках вавилонських. З найдавнішої літератури Шумеру, Вавилону, Палестини / Упорядник М. Н. Москаленко. – К. : Дніпро, 1991. 2. Эпос о Гильгамеше («О всевидавшем...»). – М. – Л. : Наука, 1961. 3. Афанасьєва В. К. Гильгамеш и Энкиду: Эпическиеобразы в искусстве. – М., 1979.	Епос про Гільгамеша («Про того, хто все бачив...») і його культурно-поетичне значення у контексті розвитку світової словесності. 4 год.
2 год.	Біблія і фольклор Обґрунтування постановки теми «Біблія і фольклор».Розгляд основних сюжетів Старого Заповіту в акцентуванні на пошуку їхньої фольклорної складової. Серед таких сюжетів: мотив гріхопадіння як модифікація світового мотиву про неправдиву звістку, мотив Каїнової печаті, мотив Великого чи Всесвітнього потопу і його контекст, мотив Вавилонської башти, розсіювання народів та змішання мов, мотиви та сюжети, пов'язані з Яковом та його синами тощо.	лекція	1. Амусин И. Д. Рукописи Мертвого моря. – М. : Академия наук СССР, 1960. – 271 с. 2. Фрээр Дж. Фольклор в Ветхом Завете. – М., 2003. – 650 с. 3. Сулима В. Біблія і українська література. – К. : Освіта, 1999. – 399 с.	Читання окремих текстів Старого Заповіту. Вивчення праць Дж. Фрезера, а також сучасних українських учених (В. Антофійчук, Є. Нямцу, І. Набитович, В. Сулима). Написання рефератів на тему: «Біблія та українська фольклорна й літературна традиція». 10 год.
2	Біблія і фольклор Біблійні образи й сюжети в українському фольклорі та літературі, зокрема «Казці про Івана	лекція	1. Амусин И. Д. Рукописи Мертвого моря. – М. : Академия наук СССР, 1960. – 271 с.	Характеристика біблійних тем, сюжетів, мотивів та образів в українському фольклорі та літературі. Пантелеймон

год.	Голика та його брата», думі «Буря на Чорному морі» та інших. Тарас Шевченко та його «Давидові псалми». Пантелеймон Куліш та його участь у справі перекладу Біблії українською мовою та художній інтерпретації біблійних тем, зокрема драматична поема «Співана хвала молоді перед весільними гостями».		2. Фрзєр Дж. Фольклор в Ветхом Заветє. – М., 2003. – 650 с. 3. Сулима В. Біблія і українська література. – К. : Освіта, 1999. – 399 с.	Куліш та його праця над перекладом й інтерпретацією книг Біблії. 8 год.	
2 год.	Єгипетська міфопоетична система і фольклорна традиція. Датування та характеристика етапів розвитку єгипетської цивілізації та культури. Особливості збереження пам'яток давньоєгипетської міфології – зображення на внутрішніх стінах пірамід. Характеристика священних єгипетських книг («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», «Книга мертвих»). Розгляд особливостей досліджень єгипетської міфології (праці Д. Мережковського, М. Еліаде та інших).	лекція	1. Коростовцев М. А. Религия древнего Египта. – М., 1976. 2. Коростовцев М. А. Литература древнего Египта // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. 1. – С. 54–82. 3. Матьє М. Э. Древнеегипетские мифы. – М., Л., 1956.	Ознайомлення з текстами єгипетської міфології та фольклору («Тексти пірамід», «Тексти саркофагів», «Книга мертвих»). Єгипетський фольклор і його українські паралелі. І. Франко як перекладач окремих єгипетських фольклорних текстів, зокрема «Казки про двох братів». Єгипетська міфологія та фольклор і європейська культурна традиція. 6 год.	
2 год.	Єгипетська міфопоетична система і фольклорна традиція. Загальна характеристика розвитку єгипетської міфології та сюжетів, пов'язаних з божествами Ра (Ре), Нут, Атум, Шу, Тефнут, Геб та інші. Розгляд сюжетів, пов'язаних із культом Осіріса та його міфологізованою історією.	лекція	1. Коростовцев М. А. Литература древнего Египта // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. 1. – С. 54–82. 2. Матьє М. Э. Древнеегипетские мифы. – М., Л., 1956.		
2 год.	Єгипетська міфопоетична система і фольклорна традиція. Специфіка уявлень давніх єгиптян про світобудову. Характеристика зображення небесної корови. Міфологічні погляди єгиптян на особливості побудови підземного (потойбічного) світу.	лекція	1. Коростовцев М. А. Религия древнего Египта. – М., 1976. 2. Коростовцев М. А. Литература древнего Египта // История всемирной литературы: В 9 т. – М. : Наука, 1983. – Т. 1. – С. 54–82. 3. Матьє М. Э. Древнеегипетские мифы. – М., Л., 1956.	Написання дослідницьких рефератів на тему «Календарний міф про Осіріса та його європейські паралелі». 4 год.	
2	Єгипетська міфопоетична система і фольклорна традиція.	лекція	1. Єгипетські казки і казка про двох братів / Пер. І. Франка // Франко І. Додаткові томи до збір. творів у 50 т. – К. :	Написання дослідницьких рефератів на тему «Іван Франко як перекладач і дослідник шумеро-аккадської та	

год.	Єгипетські міфи – основа сюжетів багатьох народних казок та легенд. Єгипетський фольклор і його українські паралелі. І. Франко як перекладач окремих єгипетських фольклорних текстів, зокрема «Казки про двох братів». Питання впливу єгипетської міфології на античну міфологію та міфологічні й фольклорні системи інших європейських народів.		Наукова думка, 2008. – Т. 51. Прозові переклади. 1876–1912. – С. 5–31. 2. Коростовцев М. А. Литература древнего Египта // История всемирной литературы: В 9 т. – М.: Наука, 1983. – Т. 1. – С. 54–82. 3. Кацнельсон И. С. Сказки и повести древнего Египта. – М., 1956.	давньоєгипетської народнопоетичної традиції». 6 год.	
	МОДУЛЬ II				
2 год.	Індійська міфологія і фольклор. Індійська міфологія і фольклор. Проблеми датування (III–II тисячоліття до н. е.) та поширення (населення долини ріки Інд). Рецепція індійської міфопоетичної традиції та українська словесність. Індійська міфологія та фольклор у перекладах українською мовою та дослідженнях українських учених.	лекція	1. Голоси Стародавньої Індії /Антологія давньоіндійської літератури. Упорядкування, переклад із санскриту і примітки Павла Ріттера. – К.: Дніпро, 1982. – 351 с. 2. Білецький О. Давня Індія та її література // Голоси Стародавньої Індії. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–87. 3. Мифы Древней Индии. – М., 1975.		
2 год.	Індійська міфологія і фольклор. Ранні пам'ятки давньоіндійського епосу: «Рігведа», «Самаведа», «Яджурведа», «Атхарваведа», їхні змістові характеристики. Упанішади. Легенда про Пуруравасу та Урваші та її паралелі. Пантеон божеств давньоіндійської міфології. Панчатантра (П'ять кошиків житейської мудрості). Шукасапаті.	лекція	1. Голоси Стародавньої Індії /Антологія давньоіндійської літератури. Упорядкування, переклад із санскриту і примітки Павла Ріттера. – К.: Дніпро, 1982. – 351 с. 2. Панчатантра (П'ять кошиків житейської мудрості). Шукасапаті (Сімдесят оповідок папуги). – К.: Дніпро, 1988. – 383 с. 3. Елизаренкова Т. Я. Об Атхарваведе // Атхарваведа: Избранное. – М., 1976. – С. 3–56. 4. Елизаренкова Т. Я. Древний памятник индийской литературы // Ригведа: Избранные гимны. – М., 1972. – С. 3–89.	Ознайомлення з «Ведами», збірками індійської народної прози, зокрема популярної в часи романтизму «Панчатантри». Українські переклади цих текстів. Вивчення основних праць про індійський фольклор. 5 год.	
2	Індійська міфологія і фольклор. «Махабхарата» («Велике Бхарате»). Питання авторства. Головна сюжетна лінія та її	лекція	1. Голоси Стародавньої Індії /Антологія давньоіндійської літератури. Упорядкування, переклад із санскриту і примітки Павла Ріттера. – К.:	Читання текстів «Махабхарати» та «Рамаїяни». 7 год.	

год.	відгалуження, зокрема історія Наля і Дамаянти, історія Савітрі та інші.		<p>Дніпро, 1982. – 351 с.</p> <p>2. Білецький О. Давня Індія та її література // Голоси Стародавньої Індії. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–87.</p> <p>3. Гринцер П. А. «Махабхарата» и «Рамааяна». – М., 1970.</p> <p>4. Невелева С. С. Вопросы поэтики древнеиндийского эпоса: Эпитет и сравнение. – М., 1979.</p>		
2 год.	Індійська міфологія і фольклор. Особливості художнього змісту «Рамаяни», її структура, міфологічна основа. «Рамаяна» в контексті тенденцій розвитку героїчного епосу.	лекція	<p>1. Голоси Стародавньої Індії /Антологія давньоіндійської літератури. Упорядкування, переклад із санскриту і примітки Павла Ріттера. – К.: Дніпро, 1982. – 351 с.</p> <p>2. Білецький О. Давня Індія та її література // Голоси Стародавньої Індії. – К.: Дніпро, 1982. – С. 17–87.</p> <p>3. Гринцер П. А. «Махабхарата» и «Рамааяна». – М., 1970.</p> <p>4. Невелева С. С. Вопросы поэтики древнеиндийского эпоса: Эпитет и сравнение. – М., 1979.</p>	Написання дослідницьких рефератів на тему «Іван Франко як перекладач і дослідник давньоіндійської народнопоетичної традиції».	6 год.